

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 298. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252800355216/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

TRE BREVE OM MIG SELV

- paa at genoptage Driften af Teateret. Efterhaanden blev Pietismen toneangivende, og i 1738 blev alt Komediespil forbudt. – *en Beskrivelse*, Dannemarks og Norges Beskrivelse (1729). – *Det ostindiske Kompagni*, se Bind VIII, S. 11 ff.
- S. 178. *en latinsk Dialog* udkom 1728, den danske Oversættelse samme Aar; trykt i Bind VIII. – *en anden*, heri forsvares Københavns Eneret, efter en Forordning af 1726, til at være Indførselshavn for Salt, Vin, Brændevin og Tobak. Trykt i Bind VIII, S. 25 ff. – *hin sorte etc.*, efter Vergil, *Æneiden* 2,12.
- S. 179. *En vil etc.*, efter Petronius 123,218–19.
- S. 180. *Her hvor etc.*, efter Ovid, *Heroides* 1,53. – *Nu deres etc.*, efter Juvenal, *Satire* 3,247.
- S. 181. *dem for hvem etc.*, efter Juvenal, *Satire* 11,11. – *Bolig*, Branden var paa sit højeste, da den naaede Købmagergade, hvor Holberg boede, og Slukningsarbejdet var næsten opgivet.
- S. 182. *Mordbrænderne*. Intet tyder paa, at Branden har været paa-sat. Den skyldtes formodentlig et Barns Uforsigtighed.
- S. 183. *nogle Afhandlinger*, de blev ikke trykt og er gaaet tabt. – udkom *tre Gange*, Forventningen til Værket var saa stor, at Oplagets Størrelse blev forhøjet under Trykningen. De første 576 Sider blev sat igen, efter at Holberg havde indført en Del Rettelser. Derved foreligger to, delvis forskellige, Tryk af Udgaven 1729. Den tyske Oversættelse udkom Aaret efter. – *det danske Folks Historie*, Holbergs Hensigt var at skrive en moderne Rigs historie til Afløsning af Huitfeldts Danmarks-historie (se nedenfor). Hans Forbilleder var Jesuiterpateren Gabriel Daniels *Histoire de France* (1713) og den tidligere Officer Rapin Thoyras' *Histoire d'Angleterre* (1724–36). De to Forbilleder sammenlignes nbf. S. 210 ff. – *Huitfeldt*, Arild (1546–1609), dansk Rigs kansler. Huitfeldts Danmarkshistorie i 10 Bind (1595–1603) gaar fra Kong Dan til Christian III. – *Diplomer, historiske Dokumenter af retsligt Indhold*.
- S. 184. *ny Udgave af Komedieme*. Den danske Skueplads (1731). – *Introduktion til Natur- og Folkeretten*, S. 109.
- S. 185. *Dialektikken*, her: Diskuterekunsten.
- S. 186. *Lærebøger i Historie og Geografi*, to kortfattede Oversigter paa Latin over Verdenshistorien og Verdensdelene, *Synopsis Historiæ Universalis* og *Compendium Geographicum*, begge fra 1733. Historie og Geografi var 1752 blevet indført som Fag ved examen philosophicum, en Prøve, alle Studerende maatte underkaste sig. Holberg, der siden 1730 var Professor i Historie, fik af Konsistorium overdraget at udarbejde Lærebøgerne hertil.
- S. 187. *Kvæstor*, Universitetets Regnskabsfører. Holberg bestred med stor Dygtighed dette Hverv 1737–1751. Med Kvæstorhvervet

NOTER

- fulgte Fritagelse for Forelæsningspligten. – *Korporal*, se S. 30. – *for Digtergaven etc.*, efter Juvenal, Satire 7,63. – *smaa Præmier*, se ndf. S. 190 med Note dertil.
- S. 188. *Jag bare etc.*, efter Horats, Epistolae 1,10,24. – *du hænger etc.*, efter Juvenal, Satire 7,51. – *I det forrige Brev*, en Erindringsforskydning. Det var i Betænkning over Historier (se Bind VIII, S. 102) samt i Fortalen til de latinske Epigrammer, der blev udgivet sammen med 2. Levnedsbrev, at Holberg meddelte sine Planer om en Kirkehistorie.
- S. 189. *ny Udgave*, Kirkehistorien udkom 1738, 2. Udgave 1740. – *Pufendorf, Bossuet*, Holberg sigter til Samuel Pufendorfs »Einleitung zu der Geschichte der vornehmsten Reiche und Staaten ... in Europa« (1682-86) og Jacques-Bénigne Bossuets »Discours sur l'histoire universelle« (1681). – *Gottfried Arnold*, (1666-1714), Forfatter til »Unpartheyische Kirchen- und Ketzerhistorie von Anfang des Neuen Testaments auf 1688« i 4 Bind (1699-1700). Både i sin Tendens og i Stoffets Udstrækning var dette Værk en Forløber for Holbergs Kirkehistorie.
- S. 190. *Præmier*, i Aarene 1738-40 udskrev Holberg 5 Gange anonymt Konkurrencer for det bedste Digt over opgivet Emne. Præmien var hver Gang 20 Rigsdaler. De indkomne Vers blev udgivet som »Prøve af zürlige og smukke danske Verse« 1-5, (1738-40), med korte kritiske Bemærkninger af Holberg. – *andre Litteraturskere*, Erik Pontoppidan og Frederik Kostgaard. Konkurrencerne gjaldt henholdsvis Salmædigning og Oversættelse af opgiven Tekst. – *Plutark*, (o. 46-o. 120), græsk Historiker og Filosof. I sine Parallelbiografier stiller han Grækere og Romere parvis sammen efter deres Lighed, for Eksempel to Talere. – *berømmelige Mænds sammenlignede Historier*, »Adskillige store Heltes og berømmelige Mænds, sær orientalske og indianske, sammenlignede Historier og Bedrifter efter Plutarchi Maade« (1739). Se Bind VIII, S. 175 ff. – *Indianere*. Holberg tænker paa sine Biografier af Mexicos Kejser Montezuma (død 1520) og Perus Kejser Atapaliba (d.v.s. Atahualpa; død 1533), som begge blev besejret ved Spanjernes Erobring af Sydamerika.
- S. 191. *Anmeldelserne*, Holbergs Bog blev oversat til Tysk 1741 og særdeles gunstigt anmeldt i det litterære Tidsskrift »Acta Eruditorum«, Leipzig 1743. – *Bergen*, »Den berømmelige Norske Handels-Stad Bergens Beskrivelse« (1737). Grundlaget for Værket var en haandskreven Bergensbeskrivelse, forfattet af Edvard Edvardsen (1630-95), Hører i Byens Latinskoie. Et Afsnit med Oplysninger om Byen og dens Indvaanere i Holbergs Barndom er trykt i Bind I, S. 13 ff. – *Niels Klim*, den